

***Sprawozdanie i fotorelacja z 9. Międzynarodowej Konferencji
Naukowej „Modernizm w Europie – modernizm w Gdyni.
Architektura budynków usług społecznych
w Europie Środkowej i Centralnej XX wieku”***

***Report and Photo Report from the 9th International
Conference “Modernism in Europe – Modernism in Gdania.
Architecture of Public Services Buildings in Central
and Eastern Europe of the 20th Century”***

Sprawozdanie z 9. Konferencji z cyklu *Modernizm w Europie, Modernizm w Gdyni zatytułowanej „Architektura Budynków Usług Społecznych w Europie Środkowej i Wschodniej XX wieku”*

Obrady 9. edycji konferencji odbywały się po raz pierwszy w budynku Uniwersytetu Morskiego przy ulicy Morskiej. Wcześniej zdarzyło się uczestnikom III edycji konferencji w roku 2012 gościć w gmachu przy Alei Jana Pawła II będącym siedzibą Wydziału Nawigacyjnego, podówczas Akademii Morskiej, obecnie wchodzącego w skład Uniwersytetu. Dziekanem Wydziału był wtedy prof. Adam Weintrit, który tym razem udzielił nam gościny jako Rektor Uniwersytetu Morskiego Gdynia. Uczestnicy konferencji wygłaszali swoje referaty i słuchali wystąpień kolegów w Auli im. Tadeusza Meissnera. Pół piętra wyżej miała miejsce prezentacja opracowań dopuszczonych do sesji posterowej. Na tej samej kondygnacji w hallu i na wychodzącym na ulicę Morską tarasie miała miejsce wystawa starannie przygotowanych przez pana Henryka Janosika z firmy Ney, próbek dekoracyjnego lastryko, chętnie stosowanego w Gdyni w latach 30. XX wieku i używanego dziś w pracach konserwatorskich ale także we współczesnych, inspirowanych gdyńskim modernizmem, realizacjach. Z kolei pół piętra niżej, obok konferencyjnej recepcji, działało podobnie jak w latach poprzednich stoisko księgarni „Vademecum” z dziesiątkami tytułów książek o architekturze, głównie modernistycznej i współczesnej. Wśród innych były tam także, jak zwykle, do nabycia książki pokonferencyjne przedstawiające dorobek naukowy wcześniejszych gdyńskich konferencji.

Na zakończenie pierwszego dnia uczestnicy konferencji wzięli udział w finisażu wystawy pokazującej dorobek działających przed II wojną światową w Gdyni architektów polskich pochodzenia żydowskiego. Wystawa powstała staraniem berlińskiego oddziału Instytutu Pileckiego. Kuratorzy – pani dr Małgorzata Jędrzejczyk i pan Witold Okuń wprowadzając w zagadnienie wyrazili podziękowania szeregowi instytucji i osób prywatnych z Gdyni, które przyczyniły się do jej stworzenia. Po raz pierwszy wystawa ta była pokazana w Berlinie w pawilonie skonstruowanym z elementów rozebranej ściany kurtynowej budynku Bauhausu w Dessau w ramach Triennale der Moderne w listopadzie 2022 r. Do Gdyni wystawa została sprowadzona staraniem Wydziału Ochrony Dziedzictwa tutejszego Urzędu Miasta. Wystawa ukazuje niemały wkład polskich architektów pochodzenia żydowskiego w tworzenie architektury naszego miasta przed II wojną światową. Udział tych architektów był może nawet bardziej znaczący w nadanie kształtu zabudowy przemysłowo-składowej na terenie portu, twórcy wystawy zdecydowali się jednak skupić się na miejskiej zabudowie mieszkaniowej.

Znaczącym wydarzeniem drugiego dnia konferencji, świadczącym o jej prestiżu i nadającym jej rangę było merytoryczne wystąpienie profesor Uty Pottgiesser z Delft University - Przewodniczącej DOCOMOMO International, organizacji pozarządowej zrzeszającej 80 krajowych grup roboczych całego świata, stawiającej sobie za cel badanie, dokumentowanie, ochronę i konserwację zabytków architektury modernistycznej. Tego dnia oprócz prezentacji składających się na program główny konferencji odbyła się również sesja posterowa a prezentowane na niej postery były dostępne dla zainteresowanych podczas całego trwania konferencji. Zwieńczeniem drugiego długiego dnia był wernisaż wystawy „Architettura Polacca e Italiana 1918-1943” przygotowana staraniem Włoskiego Instytutu Kultury w Warszawie. Była to wystawa fotograficzna zestawiająca wybitne osiągnięcia modernizmu włoskiego i polskiego zobaczone przez obiektyw warszawskiego artysty fotografa Michała Łukasika.

W trzecim dniu uczestnicy mieli do wyboru dwie propozycje. Pierwszą z nich był spacer po kampusie Uniwersytetu Morskiego szlakiem niedawno wykonywanych tam prac konserwatorskich, który prowadziła nadzorująca je pani konserwator Anna Nowakowska. Drugą była historyczno-architektoniczna wycieczka autobusowo-pieszna, którą prowadził niżej podpisany Naczelnik Wydziału Ochrony Dziedzictwa. Na trasie znalazły się inne elementy zaprojektowanego u progu lat 30. kompleksu edukacyjnego, w skład którego wchodzi też budynki Uniwersytetu Morskiego, następnie pochodzące z tego samego czasu osiedle robotnicze na Grabówku w skład którego wchodziły budynki Gdyńskiej Spółdzielni Mieszkaniowej, domy zakładowe Poczty Polskiej i budynki budowane dla robotników przez magistrat. Następnie autokar zawiózł uczestników konferencji do śródmieścia, gdzie zwiedzili zbudowany już po II wojnie światowej budynek działającego w Gdyni od lat 30. ogniska YMCA oraz obejrzeni wystawę zabytkowej stolarki okiennej i drzwiowej uratowanej przez gdyńskich entuzjastów modernizmu prezentowaną w lokalu udostępnionym przez władze miasta. Przerwa kawowa wypadła w budynku Wydziału Nawigacji Uniwersytetu Morskiego na Molo Południowym przy Alei Jana Pawła II. Z zazwyczaj niedostępnych dla zwiedzających tarasów można było podziwiać wyjątkowo piękne tego dnia widoki na morze i na śródmieście. Wycieczkę kończyło zwiedzanie kościoła Najświętszego Serca Pana Jezusa wraz z wystawą obrazującą wspierane przez Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków wysiłki proboszcza i wspólnoty parafialnej w zakresie prac remontowych. Starania te zostały docenione przez Generalnego Konserwatora Zabytków w roku 2023 poprzez nadanie obiektowi tytułu Zabytek Zadbany. Ostatnim aktem było wykonanie zbiorowego zdjęcia uczestników spaceru i pożegnanie do następnej konferencji.

W konferencji wzięło udział 130 uczestników – badaczy, konserwatorów oraz pracowników urzędów ochrony zabytków z wszystkich ważniejszych ośrodków w Polsce a także z Ukrainy, Czech, Litwy, Niemiec i Holandii.

Marek Stępa
Przewodniczący Komitetu Organizacyjnego 9. Konferencji

The account of the 9th Conference on Modernism in Europe, Modernism in Gdynia entitled "Architecture of Public Service Buildings in Central and Eastern Europe in the 20th Century"

For the first time the 9th edition of the conference was held in the building of the Maritime University in Morska Street. Previously, participants of the 3rd edition of the conference held in 2012 had the opportunity to visit the building in Aleja Jana Pawła II, which was the seat of the Faculty of Navigation, then the Maritime Academy, now part of the University. The Dean of the Faculty was then Prof. Adam Weintrit, who hosted us this time as Rector of the Maritime University in Gdynia. The conference participants made their speeches and listened to their colleagues in the Tadeusz Meissner Auditorium. The presentation of papers accepted for the poster session took place half a floor above. Next to it, in the hall and on the terrace overlooking Morska Street, there was an exhibition of samples of decorative terrazzo, carefully prepared by Mr. Henryk Janosik from the Ney company. The terrazzo, popular in Gdynia in the 1930s is also used today in conservation work as well as in contemporary projects inspired by Gdynia modernism. Half a floor below, next to the conference reception, the "Vademecum" bookstore stand operated as in previous years, with dozens of titles on architecture, mainly modernist and contemporary. Like in earlier editions of the conference, one could also get books presenting scientific achievements of previous Gdynia conferences.

Towards the end of the first day, conference participants took part in the closing of an exhibition presenting the achievements of Polish architects of Jewish origin who worked in Gdynia before World War II. The exhibition was created thanks to the efforts of the Berlin branch of the Pilecki Institute. Introducing the issue, the curators: Małgorzata Jędrzejczyk, PhD and Mr. Witold Okuń expressed their gratitude to a number of institutions and individuals from Gdynia who had contributed to it. This exhibition was first shown in Berlin in a pavilion constructed from elements of the dismantled curtain wall of the Bauhaus building in Dessau as part of the Triennale der Moderne in November 2022. The exhibition was brought to Gdynia thanks to the efforts of the Heritage Protection Department of the local City Hall. It showed considerable contribution of Polish architects of Jewish origin to the architecture of our city before World War II. The participation of those architects was perhaps even more significant in shaping the industrial and storage development in the port area, yet the curators of the exhibition decided to focus on the urban residential development.

The second day of the conference was marked by a significant event which proved its prestige and gave it importance. It was the substantive presentation by Professor Uta Pottgiesser from Delft University - Chairwoman of DOCOMOMO International, a non-governmental organization associating 80 national working groups from all over the world. Its goal is to research, document, protect and conserve monuments of modernist architecture. On that day, in addition to the presentations that made up the main conference program, a poster session was also held, and the posters presented there were available to those interested throughout the whole time of the conference. The culmination of the long second day was the opening of the exhibition "Architettura Polacca e Italiana 1918-1943" prepared by the Italian Institute of Culture in Warsaw. It was a photographic exhibition juxtaposing outstanding achievements of Italian and Polish modernism seen through the lens of the Warsaw photographer Michał Łukasik.

On the third day the participants had two options to choose from. The first was a walk around the Maritime University campus along the trail of recent conservation work, led by the supervising conservator, Anna Nowakowska. The second was a historical and architectural bus and walking tour, led by the undersigned Head of the Heritage Protection Department. The route included the remaining elements of the educational complex designed in early 1930s, which also included Maritime University buildings, then a workers' housing estate in Grabówek from the same period, which included the buildings of the Gdynia Housing Cooperative, Polish Post office company houses and buildings built for workers by the city council. Then, a bus took the conference participants to the city centre, where they visited the building of YMCA, which had been operating in Gdynia since the 1930s, yet built after World War II, and viewed an exhibition of historic window and door joinery saved by Gdynia enthusiasts of modernism, presented on premises provided by the city authorities. The coffee break took place in the building of the Faculty of Navigation of the Maritime University on the Southern Pier in Aleja Jana Pawła II. From the terraces, which are usually inaccessible to visitors, we were able to admire views of the sea and the city centre, exceptionally beautiful on that day. The trip ended with a visit to the Church of the Sacred Heart of Jesus, along with an exhibition illustrating efforts of the parish priest and the parish community in the field of renovation works supported by the Office of the Municipal Conservator of Monuments. These efforts were appreciated by the General Conservator of Monuments in 2023 by awarding the object the title of a Well-Maintained Monument. The last act was to take a group photo of the participants of the walk and say goodbye until the next conference.

The conference was attended by 130 participants - researchers, conservators and employees of monument protection offices from all major centres in Poland as well as from Ukraine, the Czech Republic, Lithuania, Germany and the Netherlands.

Marek Stępa
Chairman of the Organizing Committee of the 9th Conference

Rejestracja uczestników w hallu Uniwersytetu Morskiego
Registration of participants in the hall of the Maritime University

(fot. Przemysław Kozłowski)

Wystąpienie Prezydenta Gdyni, Wojciecha Szczurka, otwierające konferencję
Conference opening speech by the President of Gdynia, Wojciech Szczurek

(fot. Przemysław Kozłowski)

Obrady inauguruje Marek Stępa, Przewodniczący Komitetu Organizacyjnego, a prowadzi prof. Maria Jolanta Sołtysik
The proceedings are opened by Marek Stępa, Chairman of the Organizing Committee, and led by Prof. Maria Jolanta Sołtysik

(fot. Przemysław Kozłowski)

Inauguracyjne wystąpienie prof. Jörga Haspela z Niemieckiego Komitetu Narodowego ICOMOS w Berlinie
Inaugural speech by Prof. Jörg Haspel from the German National Committee of ICOMOS in Berlin

(fot. Przemysław Kozłowski)

Uczestnicy Konferencji na sali Uniwersytetu Morskiego
Conference participants in the Maritime University hall

(fot. Przemysław Kozłowski)

Towarzysząca obradom wystawa próbek dekoracyjnego lastryko stosowanego w Gdyni w latach 30. XX w.
Exhibition accompanying the proceedings: decorative terrazzo samples used in Gdynia in the 1930s

(fot. Przemysław Kozłowski)

Przygotowane na Konferencję stoisko księgarni Vademecum z wydawnictwami dotyczącymi modernizmu
Publications on modernism at the Vademecum bookstore stand prepared for the Conference

(fot. Przemysław Kozłowski)

Wernisaż wystawy fotograficznej Michała Łukacika pt. Modernismo. Architettura Polacca e Italiana 1918-1943
Opening of the photographic exhibition by Michał Łukacik entitled Modernismo. Architettura Polacca e Italiana 1918-1943

(fot. Aleksandra Kędzióra)

Przed wejściem do domu Burmistrza
In front of the entrance to the mayor's house

(fot. Aleksandra Kędzióra)

Wystawa gościła w udostępnianych przez Mirosława Studniaka wnętrzach dawnego domu burmistrza A. Krausego
The exhibition was hosted by Mirosław Studniak in the interiors of the former home of Mayor A. Krause

(fot. Aleksandra Kędziora)

Przed wejściem na ekspozycję zabytkowej stolarki
In front of the exhibition of historic woodwork

(fot. Aleksandra Kędziora)

Finisaż wystawy „Miejskie sieci modernizmu i rola architektów i architektek pochodzenia żydowskiego. Przykład Gdyni”
Finissage of exhibition „Urban Networks of Modernism and the Role of Jewish Architects – the Case of Gdynia (Poland)”

(fot. Maria Dankowska)

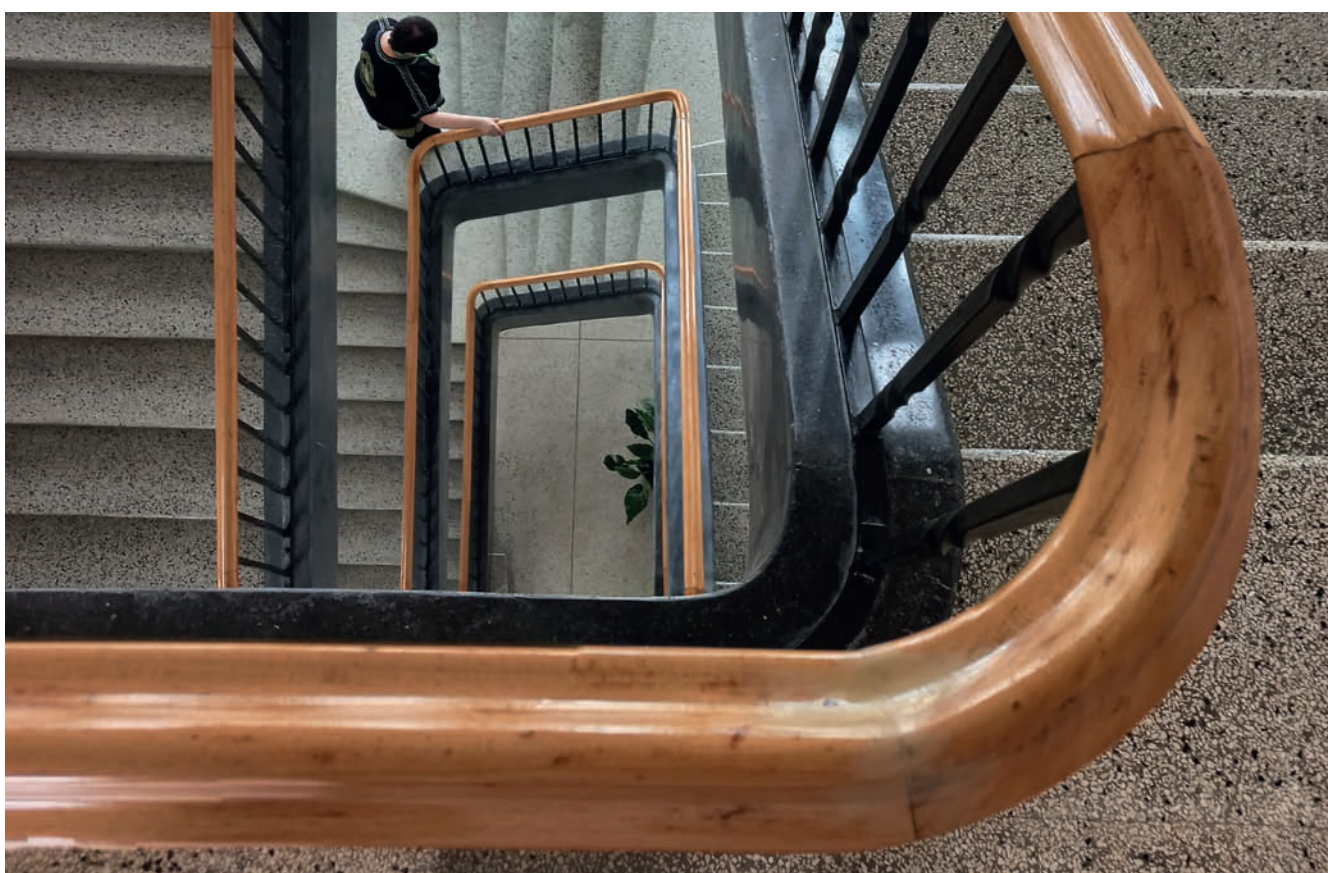
Prezentacja prac konserwatorskich elewacji gmachu Uniwersytetu Morskiego prowadzona przez konserwator Annę Nowakowską
Presentation of conservation works on the elevation of the Maritime University building led by conservator Anna Nowakowska

(fot. Alina Limańska-Michalska)

Zwiedzanie Wydziału Navigacyjnego Uniwersytetu Morskiego
Visit to the Navigation Department of the Maritime University

(fot. Aleksandra Kędziora)

Wnętrze Wydziału Navigacji Uniwersytetu Morskiego
Interior of the Navigation Department of the Maritime University

(fot. Maria Dankowska)

Widok z tarasu Wydziału Nawigacji Uniwersytetu Morskiego
View from the terrace of the Navigation Department of the Maritime University

(fot. Maria Dankowska)

Uczestnicy wycieczki przed budynkiem projektu Wacława Tomaszewskiego
Tour participants in front of the building designed by Wacław Tomaszewski

(fot. Maria Dankowska)

Konsulat Kultury, dawny Dom Marynarza Szwedzkiego
Consulate of Culture, former Swedish Sailor's House

(fot. Maria Dankowska)

Zwiedzanie Bankowca prowadził Miejski Konserwator Zabytków, prof. Robert Hirsch
Tour of the Bankowiec led by the Municipal Conservator of Monuments, Prof. Robert Hirsch

(fot. materiały Urzędu Miasta Gdyni / photo from the Gdynia City Office resources)

Prof. Robert Hirsch i uczestnicy konferencji przed kościołem Najświętszego Serca Pana Jezusa w Gdyni
Prof. Robert Hirsch and conference participants in front of the Church of the Sacred Heart of Jesus

(fot. Maria Dankowska)

Uczestnicy konferencji na schodach kościoła Najświętszego Serca Pana Jezusa
Conference participants on the steps of the Church of the Sacred Heart of Jesus

(fot. Maria Dankowska)

9. MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA NAUKOWA 9th INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE

GDYNIA
21-23.09.2023

MODERNIZM W EUROPIE MODERNIZM W GDYNI

ARCHITEKTURA BUDYNKÓW USŁUG SPOŁECZNYCH
W EUROPIE ŚRODKOWEJ I WSCHODNIEJ XX WIEKU

MODERNISM IN EUROPE MODERNISM IN GDYNIA

ARCHITECTURE OF PUBLIC SERVICES BUILDINGS
IN CENTRAL AND EASTERN EUROPE OF THE 20th CENTURY

- MIEJSCE OBRAD: UNIWERSYTET MORSKI, GDYNIA, UL. MORSKA 81-87
- VENUE: GDYNIA MARITIME UNIVERSITY, 81-87 MORSKA STREET
- PROGRAM: www.gdynia.pl/modernizm

ORGANIZATOR
ORGANISER

WSPÓLORGANIZATOR
CO-ORGANISER

WSPÓLORGANIZATOR
CO-ORGANISER

PATRONAT HONOROWY
HONORARY PATRONAGE

PATRONAT HONOROWY
HONORARY PATRONAGE

PATRONAT HONOROWY
HONORARY PATRONAGE

PATRONAT HONOROWY
HONORARY PATRONAGE

PATRONAT MEDIALNY
MEDIA PATRONAGE

